

SİVİL GLOBAL PROGRAMI | SEKTÖREL DİPLOMASİ KANALLARI

MEDYA VE ENFORMASYON DİPLOMASİSİ ÇALIŞTAYI

SONUÇ RAPORU

TASAM (Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi) tarafından yüksek katılım ve yüksek başarı ile gerçekleştirilen “Global Sivil Diplomasi İnşası Zirvesi **SİVİL GLOBAL 2016**” kapsamındaki “Sektörel Diplomasi Kanalları” altında **22 Nisan 2016** tarihinde **İstanbul**’da yapılan “**Medya ve Enformasyon Diplomasisi Çalıştayı**”; Zirve’nin “**Potansiyelin Keşfi: Kapasite Yönetimi ve Derinleşme**” olarak belirlenen ana temasına hizmet edecek şekilde, uluslararası alanda işbirliği imkânlarının proaktif yaklaşımlarla geliştirilmesine çok yönlü faydalar ve önemli katkılar sunmak üzere oldukça verimli geçmiştir. İlgili uzmanlar, yetkililer, akademisyenler ve STK yöneticilerinin katılımı ile icra edilen Çalıştay’da öne çıkan tespit ve değerlendirmeler özetle aşağıda derlenmiştir:

1. Medya çoğu zaman modern siyasetin; yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü kuvveti olarak tanımlanmaktadır. Medyanın asıl gücü, tartışma gündemini belirlemesinden kaynaklanmaktadır. “Medya ve Enformasyon Diplomasisi” ise olayları, demeçleri, basın toplantılarını, mülakatları, medya etkinliklerini, medyaya bilgi sızdırma olaylarını ulusal çıkarlar açısından ele alan ve yönlendirmeye çalışan diplomasi alanıdır. Medya ve enformasyon diplomasisi, aralarında sorun yaşayan ve resmî diplomatik ilişkiler bulunmayan aktörler arasındaki ilişkiler açısından tek iletişim kanalı olarak özellikle önemlidir.
2. Medya diplomasisi, siyasetçiler ile liderlerin muhatap ülke liderleri ve gayiresmî uluslararası aktörleri etkilemek için medyadan yararlanmasıdır. Bu yüzden resmî temsilcilerin yine resmî temsilcileri etkilemek için gösterdikleri faaliyetler dışında muhatapların genelde gayiresmî aktörler olması nedeniyle kamu diplomasisinin bir alt dalı gibi durmaktadır. Bu tür iletişimin amacı gazetecileri, yazarları, akademisyenleri, kanaat önderlerini, üst düzey bürokratları, kısacası kamuoyunu yönlendirme kapasitesine sahip tüm çevreleri ulusal çıkarlar çerçevesinde etkilemek ve dış politika hedefleri istikametinde yönlendirmektir. Medya çalışanlarının, özellikle tanınmış muhabir ve yazarların arabuluculuk yapmaları ise medya diplomasisi için bir başka kulvar teşkil etmektedir. Medya temsilcileri kendi ülkeleri için yapacakları faaliyetler yanında üçüncü ülkeler için de arabuluculuk yapabilmektedir.

3. Medya, günümüz dünyasında oldukça karmaşık bir hâle gelmiştir. Özellikle sosyal medya sayesinde cep telefonu olan herkesin haberci kimliğine bürünebilmesi büyük farklar doğurmuştur. Aynı zamanda Wikileaks belgelerinin ortaya çıkması devlet sırlarının nasıl rahatlıkla kamuya mal edilebileceğini göstermiştir.
4. Bilgileri kişilere, topluma aktaran iletişim araçlarının temel işlevlerine baktığımızda; “haber verme”, “bilgilendirme”, “eğitme” gibi üç temel gayesi bulunmaktadır.
5. Literatüre yeni girmiş bir kavram olan “kamu diplomasisi” ile sosyal medyanın önemli bir ilişkisi bulunmaktadır. Sosyal medya üzerinden vatandaş gazeteciliği yapılabilmesinin insanların herhangi bir olay veya konu üzerine görüşlerini sunabilmesinde büyük etkisi vardır. İnsanlar çok rahat bir şekilde gündem oluşturabilmektedir.
6. Medya gerek ülke içinde gerekse uluslararası seviyede insanlara bilgi iletse de çıkar çatışmalarından dolayı bu bilgi akışının ne kadar doğru olup olmadığı tartışma konusudur.
7. Günümüzde medyanın gücünden bahsedilmekte ve bunun toplumsal olaylara etkisi tartışılmaktadır. Ancak milyonlara hitap edebilmeyi mümkün kılan şey geleneksel medya değil sosyal medyadır. Bu nedenle sosyal medya, ayrı bir kefeye konmalıdır.
8. Sosyal medyadaki bilgi akışı güvensiz olduğu gibi, aynı zamanda bu mecranın kendisi de ideolojik yönlendirmeye çok müsait bir ortamdır. Bu nedenle büyük yanılgılara da yol açmaktadır.
9. Sosyal medya ayrı değerlendirilmekte ve geleneksel medyanın önüne geçtiği gözlemlenmektedir. Ancak şu da bir gerçektir ki sosyal medyada haber ajansları veya ünlü muhabirler de kendi hesaplarını yönetmektedir. Onların hesapları haber alma konusunda daha muteber durumdadır.
10. Medya ve enformasyon diplomasisinin amacı medyadan kamu diplomasisinde yararlanmaktır.
11. Medya ve enformasyon diplomasisi bir ülke için dış dünyada imaj inşası ya da halkla ilişkiler faaliyetleri açısından önemlidir. Bu noktada asıl inisiyatif uluslararası medya kuruluşlarında olduğundan, medya temsilcilerine dönük tanıtım faaliyetleri büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda T.C. Başbakanlık Basın - Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü ve Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü gibi kurumlar tarafından yürütülen faaliyetlerin yeni “stratejik iletişim” konseptinde yeniden yorumlanması gerekmektedir.

12. Kamu diplomasisinde gerek geleneksel medyayı gerek sosyal medyayı kullanmak elzemdir. Özellikle sosyal medya sayesinde konular istenilen yere çekilebilmekte ve bir algı oluşturulabilmektedir.
13. Enformasyon teknolojilerinin gelişmesi, medya üzerinden muhatapların bilgilendirilmesini hızlandırmış ve yaygınlaştırmıştır. Günümüzde Çin gibi internet faaliyetlerini kısıtlayan ülkelerde bile eğitilmiş elit kesimler diğer ülkelerden gelen açıklamaların etkisi altında kalmaktadır. Bu da söz konusu ülkelerin davranışlarını bu açıklamalara göre gözden geçirmesine neden olmaktadır.
14. Yerli sosyal ağların, yerli arama motorlarının vb. ortam ve girişimlerin olması çok önemlidir. Çünkü herhangi bir durumda sosyal medya kanallarına sansür uygulandığında insanlar arka yolları denemektedir. Sansürün nedeni ise dijital medyanın kontrol edilememesidir. Buna yönelik olarak ya gerekli kanunlar çıkarılmalı ya da yerel sosyal medya kanalları oluşturulmalıdır.
15. Sivil alanda yürütülen medya ve enformasyon faaliyetlerinin, resmî faaliyetleri baltalamayacak şekilde yürütülmesi büyük önem arz etmektedir. Bu noktada önemli bir handicap dikkati çekmektedir. İç ve dış siyasi problemleri olan ülkelerde iktidar ve muhalefet arasındaki uçurum tüm sivil unsurların aynı şekilde benimseyecekleri bir ulusal çıkar tanımı benimsemelerini imkansız hâle getirmektedir. Taraflardan birinin vatana hizmet olarak sunduğu görüş ve girişimler, diğeri ya da diğerkleri tarafından vatana ihanet olarak algılanabilmekte ve sunulabilmektedir.
16. Türkiye’de medyanın yani geleneksel medyanın etkisi eksidedir. Bu başta seçimler olmak üzere birçok örnekte görülmüştür.
17. Medyanın; tüm aktörleri ile diplomasi rolünü iç ve dış kamuoyu için yeniden tanımlaması, demokrasi ve güvenlik için temel zihinsel eşiktir. Yönetilemeyen beklentiler medya üzerinden her zaman yaşamsal krizler üretmeye adaydır.

22 Nisan 2016, İstanbul